

OTDK-dolgozat

Varga Dóra

BA

2013

A NATO csatlakozással járó kötelezettségek Magyarország számára
NATO obligations for Hungary

Kézirat lezárása: 2012. június 10.

Tartalomjegyzék

Ábrák- és diagramok jegyzéke	
1. Bevezetés.....	1
2. A NATO.....	2
2.1. A NATO általános bemutatása	2
2.2. A magyar csatlakozás és előzményei.....	5
3. Magyar szerepvállalás NATO misszióban	7
3.1. A Balkán – Koszovói műveletek	7
3.2. Albánia, a „sasok földje”	8
3.3. Macedónia	8
3.4. Afganisztán.....	8
3.5. Irak.....	9
4. A NATO missziókra való felkészülés és azok végrehajtásának pénzügyi tényezői .	10
4.1. Mire és mennyit költ a Magyar Honvédség?.....	10
4.2. Gyakorlatok költségkihatásai.....	15
4.2.1. Módszertan	15
4.2.2. Az I. ütem költségtényezői.....	16
4.2.3. A II. ütem költségtényezői	18
4.2.4. A III. ütem költségtényezői.....	21
5. A missziók – érzelmi – hatásai a katonákra	24
5.1. Módszertan	24
5.2. A kérdőív értelmezése – Motivációk NATO missziókban való részvételre	24
5.3. Konklúzió	30
6. Összefoglalás.....	31
Irodalomjegyzék.....	32
Mellékletek.....	34
1. melléklet: A NATO tagországok.....	35
2. melléklet: Az Észak-atlanti Szerződés Alapító Okirata	36
3. melléklet: Kérdőív a NATO misszióban való részvételtől	39

Ábrák- és diagramok jegyzéke

1. ábra: A NATO logója.....	2
2. ábra: Martonyi János külügyminiszter 1999. március 12-én az Amerikai Egyesült Államokban letétbe helyezi Magyarország NATO-csatlakozási okiratát – ezzel vált Magyarország a NATO teljes jogú tagjává.....	6
1. táblázat: A Honvédelmi Minisztérium tárcsa 2012. évi költségvetési javaslatának cím/címelemenkénti illetve a fejezeti kezelésű előirányzatoknál főbb területenkénti összegei	11
2. táblázat: A nemzetközi előirányzatok terhére történő feladatok ellátásának tervezett költségei 2012. évre	12
3. táblázat: A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság és alárendelt szervezeteinek tervezett kiadásai a nemzetközi feladatokra 2012. évre	13
5. táblázat: A Magyar Honvédség költségvetése 2001 és 2008 között.....	14
4. táblázat: A Honvédelmi Minisztérium költségvetése 2001 és 2008 között	14
6. táblázat: Az 1. számú vezetési gyakorlat költségtényezői	19
7. táblázat: A 2. számú vezetési gyakorlat költségtényezői	19
8. táblázat: A 3. számú vezetési gyakorlat költségtényezői	19
9. táblázat: Az 5. számú vezetési gyakorlat költségtényezői	20
10. táblázat: A 6. számú vezetési gyakorlat költségtényezői	20
11. táblázat: 100 fő katona kiképzésének és felkészítésének megközelítőleges költségigénye	23
3. ábra: A megkérdezettek Magyar Honvédségben eddig eltöltött szolgálati ideje.....	25
4. ábra: A megkérdezett katonák megoszlása rendfokozat alapján	25
5. ábra: Missziós helyszínek, ahol a megkérdezettek szolgálatot teljesítettek.....	26
6. ábra: A külföldi misszióban résztvevő katonák elégedettségének átlaga	27
7. ábra: Mi motiválja Önt egy külföldi misszióban való részvételre?	28

1. Bevezetés

OTDK dolgozatomban a NATO és Magyarország kapcsolatát vizsgálom. Az első részben arra mutatok rá, hogy mi is a NATO és Magyarországnak mi a szerepe a szervezetben. A második részben egy gyakorlat pénzügyi tényezőivel foglalkozom, míg a záró rész a katonák érzelmi tényezőit vizsgálja: milyen hatással van egy nemzetközi gyakorlat a katonákra, miért vállalják, mennyire önkéntes alapon történik a külszolgálatra jelentkezés.

Az átlagember – aki nem jártas katonai ügyekben, vagy nincs katonai ismerőse – nem igazán van tisztában azzal, hogy 1-1 NATO gyakorlat mivel jár. A médiában és a híradásokban a legtöbbször valamilyen tragédia kapcsán hallani a misszióban lévő katonákról. Sokan azzal sincsenek tisztában mely országokban látnak el magyarok külszolgálati missziókat, és adott országban mi a feladatuk. Egy katonai misszióra való felkészülés összetett folyamat, melyben különféle tényezők játszanak szerepet. A költségtényezők is több részből tevődnek össze, melyben helyet kapnak például a felkészülés, a kiutazás, a kint tartózkodás és a hazautazás.

A dolgozatomban arra keresem a választ, hogy mennyire gazdaságos, mennyire éri meg a NATO tagság, egy nemzetközi misszióban való részvétel, és utóbbi milyen hatással van a katonákra.

2. A NATO

2. 1. A NATO általános bemutatása

A legtöbb ember bizonyára hallotta már életében legalább egyszer ezt a négy betűs mozaikszót, hogy NATO vagy OTAN. De mi is ennek a négy betűnek a jelentése? A NATO mozaikszó az angol rövidítése az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének, vagyis a *North Atlantic Treaty Organization*-nek, míg az OTAN a francia rövidítésre utal: *Organisation du Traité de l'Atlantique Nord*. A hivatalos nyelvei az angol és a francia.

1. ábra:
A NATO logója



Forrás: www.nato.int

De mi is ez a szervezet valójában? „A NATO olyan politikai és katonai szövetség, amelynek elsődleges célja tagjainak kollektív védelme, és a demokratikus béke fenntartása az észak-atlanti térségben” (Görög, 2011, p.5.). A NATO-nak 28 tagországa van (Görög, 2011,p.5.) melyek azonos szavazati joggal rendelkeznek. (A tagországokat ábrázoló térkép az 1. mellékletben található). A döntéseket egyhangúan, konszenzus alapján hozzák meg, a tagoknak tiszteletben kell tartaniuk a demokráciát, az egyén szabadságát és a jogrendet. A NATO-nak két központja van: egy katonai és egy civil központ, valamint az integrált katonai parancsnoki rendszere, ám saját tulajdonában ténylegesen kevés erő és eszköz van. Az erők nagy része teljes egészében nemzeti irányítás és ellenőrzés alatt áll, egészen addig, amíg a tagország egyetért a NATO-feladatok teljesítését illetően.

A szervezet 1949. április 4.-én jött létre Washingtonban, ahol *Belgium, Dánia, az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Izland, Kanada, Luxemburg, Norvégia, Olaszország és Portugália* aláírta az Észak-atlanti Szerződést, összhangban az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. cikkelyével (Az Egyesült Nemzetek Alapokmánya, 1945), mellyel egy kollektív védelmi szövetséget hoztak létre. A legfőbb célnak egy kölcsönös segítségnyújtásra épülő szövetség kialakítását tekintették, elsősorban az akkori Szovjetunió Kelet-Európa felett gyakorolt ellenőrző

tevékenységének felügyeletére, nehogy ezt az ellenőrzést a kontinens más országaira is kiterjessze.

A NATO-nak alapvetően három feladata van, melyek pontokba szedve a következők (Görög, 2011, p.7.) :

- „a kollektív védelem (katonai és politikai),
- a válságkezelés (demokratikus értékek támogatása, viták békés rendezése),
- a kooperatív biztonság megteremtése a partnerségek révén.”

Itt kell megemlíteni, hogy a partnerség nem azonos a tagsággal. Mint már a fentiekben elhangzott a tagoknak vannak bizonyos jogaik. A partnerországoknak szavuk ugyan van, politikai és katonai hozzájárulásuk értéket képvisel, nem rendelkeznek a tagországok döntési jogköreivel. A partnerség nem csak az észak-atlanti régióra terjed ki, hanem a Mediterrániumra, a Perzsa-öböl térségére, Ausztráliára, Japánra, a Koreai Köztársaságra, Új-Zélandra, Irakra és Afganisztánra is.

A NATO elsősorban egy katonai szervezet, amely együttműködik számos nemzetközi szervezettel így az ENSZ-szel és az EU-val is.

A NATO-nak megalakulása óta 12 főtitkára volt, 2009 óta ezt a posztot *Anders Fogh Rasmussen*, Dánia volt miniszterelnöke tölti be. A főtitkárt a tagállamok vezetői közül választják négy évre.

A NATO egyik legfontosabb missziója az afganisztáni. A NATO legfőbb szerepe az Afgán Iszlám Köztársaság kormányának támogatása, a béke, a biztonság megteremtése és fenntartása. Emellett jelenleg még hat másik misszióban és műveletben is részt vesz, mind humanitárius mind katonai tevékenységekkel, melyek a következők (Görög, 2011.):

- *Kosovói* béketámogató művelet 1999 júniusa óta.
- *A Líbiát* érintő valamennyi katonai művelet vezetése 2011 márciusától.
- *A Mediterrán térségben* a hajózás ellenőrzése a terrorizmus visszaszorítása keretében.
- *Az Ádeni-öbölben és Afrika szarvánál* a tengeri kalózkodás elleni küzdelemben való részvétel.
- *Iraki kiképző misszió* az ország hatékony védelmi erejének kialakításában.
- *Az Afrikai Unió* kérésére szomáliai misszióban való segítség a békefenntartás elősegítése érdekében.

A NATO fő politikai döntéshozó szerve az *Észak-atlanti Tanács* (North Atlantic Council). A Tanács több szinten ülésezik, melyek a következők (Demeter, 1999.):

- A szövetséges *nagykövetek* szintjén hetente, de szükség szerint ennél gyakrabban.
- *Külügyi, vagy védelmi miniszteri szinten.*
- Egy-két évente *NATO csúcs* keretében, amelyen a szövetséges államok *állam-, és kormányfői* döntenek a stratégiai kérdésekről.

A NATO-partnerek képviselőivel ugyancsak rendszeres találkozókat szerveznek.

A NATO központja Brüsszelben, Belgiumban van, minden szövetséges állam állandó képviselőjének beosztása *nagyköveti* rang. Őket a nemzeti delegáció támogatja, amely diplomáciai törzsből és védelmi tanácsadókból áll. A Szövetség végső döntéseihez, mint már említettem valamennyi tag támogatására szükség van. Ahhoz, hogy egyhangú, teljes körű döntések születessenek, a döntések meghozatalát gyakran széles körű vita előzi meg.

A NATO legfontosabb intézményei a következők (Demeter, 1999.):

- *Védelmi Tervező Bizottság:* állandó képviselők részvételével ülésezik, irányelveket ad ki.
- *Nukleáris Tervező Csoport:* védelmi miniszterek részvételével rendszeresen ülésezik, nukleáris erőkkal kapcsolatos kérdések megvitatása.
- *Főtitkár, Titkárság:* irányítja a Titkárság munkáját, elnököl a Tanács ülésein.
- *Katonai Bizottság:* A NATO legfelső katonai szerve, tagok a tagállamok vezérkari főnökei, javaslatok kidolgozása a Tanácsnak katonai kérdésekben.
- *Bizottságok és ügynökségek:* A Szövetség munkaszervei, döntéseket készítenek elő.
- *Euró-atlanti Partnerségi Tanács:* külügyminiszteri szinten ülésezik évente kétszer, nagyköveti szinten havonta.
- *Parancsnokságok:* ellátják a csapatok felkészítését és a hadműveletek tervezését.

2.2. A magyar csatlakozás és előzményei

A NATO és a főbb feladatainak bemutatása után rátérnék, hogy hogyan épül fel ez a nemzetközi Szövetség. Az átlagember számára, ha megkérdezzük, milyen kapcsolatunk van a Szövetséggel, annyiban kimerül a válasza, hogy katonai feladatokat kell ellátnunk NATO zászló alatt szerte a világban. De mikortól és milyen feladatokat látunk el? Mik voltak a tagság feltételei?

Magyarország csatlakozása a NATO-hoz sorsfordító eseményként tekinthető a magyar emberek, a lakosság számára. Történelmében olyan biztonsághoz jutott, amelyet a demokratikus nemzetek közössége hosszú távra szólóan szavatolnak. Egyértelműen kimondható, hiszen, ha figyelembe vesszük az 5. cikkelyben (Az Észak-atlanti Szerződés Alapító Okirata, 1949) rögzítetteket (az alapító okirat a 2. mellékletben olvasható), mely kimondja: „A Felek megegyeznek abban, hogy egyikük vagy többjük ellen, Európában vagy Észak-Amerikában intézett fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintenek...”

Ezzel megteremtődött az ország hatékony védelme minden esetleges külső támadással szemben. A magyar fegyveres erők részeseivé váltak a fejlett világ legkorszerűbb védelmi erejének.

A magyar–NATO kapcsolatok 1990. június 27-én kezdődtek (Szűcs, 2011.), amikor Jeszzenszky Géza külügyminiszter először látogatott a magyar kormány tagjaként a NATO brüsszeli központjába. 1991 decemberében Magyarország a Varsói Szerződés többi volt tagállamával együtt „alapító tagja” volt az *Észak–Atlanti Együttműködés Tanácsának* (NACC), amelyet a NATO a volt ellenfelekkel való kapcsolatalakítás és biztonságpolitikai kérdésekről szóló rendszeres fórumaként hozott létre. A gyakorlati együttműködésre a NATO 1994. januári csúcstalálkozóján a Békepartnerség (PfP) nevű program beindítása után került sor. 1995 januárjában nagyköveti vezetéssel létrejött a Szövetség központja területén működő NATO melletti önálló magyar összekötő iroda. 1995 és 2004 között Magyarország befogadó támogatást nyújtott az IFOR/SFOR¹ műveletben szolgáló NATO- és partnerországi kontingensek számára, valamint saját maga is részt vett a küldetésben és a béketárgyalásokat követő munkákban is. 1997. július 8-án a Szövetség megkezdte hazánkkal a csatlakozási tárgyalásokat, és a népszavazást

¹IFOR: Implementation Force, azaz Végrehajtó Erő, a NATO vezette nemzetközi békefenntartó erő Bosznia-Hercegovinában 1995 és 1996 decembere között. www.nato.int/ifor Letöltve: 2012.03.31.
SFOR: Stabilisation Force, azaz Stabilizációs Erő. Szintén a NATO vezette többnemzetiségű béketámogató haderő volt Bosznia-Hercegovina területén 1996 és 2005 decembere között. www.nato.int/sfor Letöltve: 2012.03.31.

követően 1999. március 12-én hivatalosan is a NATO teljes jogú tagjává váltunk. 2009 és 2010 között Magyarország podgronici, míg 2010 és 2012 között stockholmi nagykövetsége látott/lát el NATO összekötő nagykövetségi feladatokat.

Egyértelműen kinyilatkoztatható és nyilvánvaló tehát, hogy növekszik az ország biztonsága, még hozzá aránytalan anyagi áldozatvállalás nélkül. Az is megállapítható és ezt az elmúlt időszak bizonyította, hogy a tagság növeli az ország súlyát, tekintélyét; az Európa biztonságát érintő kérdésekben, valamint megadja a lehetőséget a különböző nemzetközi biztonságot érintő kérdések közös megtárgyalásába.

Természetesen a nagyobb súly nagyobb felelősséget is jelent: a magyar külpolitikának olyan kérdésekben is felelősen kell állást foglalnia, amelyeknek korábban külső szemlélője volt csupán.

2. ábra:

Martonyi János külügyminiszter 1999. március 12-én az Amerikai Egyesült Államokban letétbe helyezi Magyarország NATO-csatlakozási okiratát – ezzel vált Magyarország a NATO teljes jogú tagjává.



Forrás: www.biztonsagpolitika.hu Letöltve: 2012.04.14.

3. Magyar szerepvállalás NATO misszióban

A továbbiakban kitérek arra, hogy a világban hol lát el a magyar haderő katonai feladatokat, hány fővel vesz részt a különböző nemzetközi missziókban (Mikó, 2005.).

A különböző missziókban nem csak védelmi szerepe van a magyar katonáknak, hanem humanitárius segítségnyújtóként és békefenntartóként is helyt állnak. Az utóbbi majdnem 15 évben több háborús helyzetben kellett helytállniuk a katonáknak, ami nem csak fizikai, hanem lelki felkészültséget is igényelt és igényel a mai napig.

3.1. A Balkán – Koszovói műveletek

Elsőként az ENSZ indított műveleteket 1999-ben „United Nations Interim Administration Mission in Kosovo” néven Koszovóban, melynek céljai a következők voltak (Gascone and Molina, 2006.):

- a békeépítés és a stabilitás megteremtése,
- a demokrácia alapjainak lerakása,
- a menekültek visszatérésének segítése volt.

Magyar részről 1999 óta tevékenykedik egy fegyvertelen összekötő tiszt Pristinában, aki fontos szerepet játszik az ENSZ és a NATO Kosovo Force (KFOR) közötti együttműködés biztosításában. A magyar katonák tevékenysége alapvetően 3 területet foglalnak magában:

1. A KFOR pristinai parancsnokságának közvetlen biztosítása, őrzés-védelme (MH Őr- és Biztosító Zászlóalj 254 fővel)
2. A KFOR teljes személyi állományának közegészségügyi-járványügyi ellátása (MH ÖBZ 29 fővel)
3. A KFOR parancsnokság működtetéséhez való hozzájárulás 5 fő törzstiszttel. Bosznia és Hercegovina

A Daytoni Megállapodást (Hámori, 2002.) követően 1995-től már jelentős erővel kapcsolódtunk be a NATO műveletekbe. A biztonsági helyzet javulását követően 2004 decemberében a Szövetség befejezte műveleteit, de NATO HQ Sarajevo néven továbbra is parancsnokságot működtet Szarajevóban, amihez a Magyar Honvédség 2 fő összekötő tiszttel járul hozzá. A NATO műveleteket az EU műveletei váltották fel, aminek céljai többek között a polgári- katonai-belügyi szervezetek megszilárdítása és a demokratikus

állam és közrend megerősítése volt. Ezen műveletekhez – amik sikeresen lezárultak 6 hónap alatt – a magyar haderő jelentős csoportokkal járult hozzá több mint száz fővel.

3.2. Albánia, a „sasok földje”

Az albán kormány felkérésének eleget téve az illegális tevékenységek beszüntetése végett a NATO a NATO HQ Tirana nevű önálló szervezeti egységét működteti Tiranában, amelyben 1-1 magyar tiszt és tiszthelyettes vesz részt 2003 februárja óta. Ez a szerepvállalás inkább csak jelzés értékű, amit nem is terveznek megváltoztatni.

3.3. Macedónia

A NATO három, egymást követő műveletet végzett Macedóniában (Mikó, 2005.):

1. Essential Harvest művelet, 2001 augusztusában, melyet Macedónia kért a fegyveres albán erők leszerelésére.
2. Amber Fox hadművelet, amely közel 15 hónapig tartott, ami a békefenntartást ellenőrző nemzetközi erők védelmére jött létre. A magyar hadsereg 2002 márciusában kapcsolódott be a műveletbe.
3. Allied Harmony művelet, melynek célja a biztonsági helyzet további fenntartása.

A NATO 2003 tavaszán átadta az „irányítást” az EU-nak, de NATO HQ Skopje (1 fő összekötő magyar tiszttel) néven még mindig képviselteti magát az országban. Magyar részről 40 katona teljesített korábban szolgálatot Szkopjében, majd a feladatokat később az ugyanilyen létszámú MH ÖBZ látja el magas szinten.

3.4. Afganisztán

Az ENSZ BT felhatalmazásával felállított NATO ISAF² nevű szervezetében 28 NATO-tagállam – köztük Magyarország – és még 21 hozzájáruló ország vesz részt. A fő feladat, megakadályozni, hogy Afganisztán (Magyarország a NATO-ban, 2012) ismét nemzetközi terrorista csoportok háterszágává váljon, a békés fejlődéshez szükséges feltételek biztosítása, a civil fejlesztési tevékenységeken keresztül a gazdaság fejlesztésének támogatása, valamint az afgán biztonsági erők segítése a rendfenntartás végett. Hazánk 2003 óta aktív résztvevője az afganisztáni nemzetközi erőfeszítéseknek. 2006 októberétől a Baghlan tartománybeli újjáépítési csoport (PRT) vezetésének átvételével a magyar jelenlét kiegészült fejlesztési tevékenységgel is. A magyar PRT

²ISAF: International Security Assistance Force, azaz Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő, ami egy NATO vezette nemzetközi stabilizációs erő Afganisztánban. www.isaf.nato.int Letöltve: 2012.03.01.

tevékenységet montenegrói, horvát és albán katonák is segítik. A PRT-ben közel 250 katona szolgált és szolgál.

3.5. Irak

Magyarország az Országgyűlés döntése alapján 2003 augusztusában kapcsolódott be érdemben az iraki stabilizációba (Külügyminisztérium, 2012) egy 300 fős szállító zászlóalj Irakba telepítésével, amely következő év december 31-ig – a mandátum lejártáig – látta el a feladatát. Magyarország először 3 törzstiszttel vett részt az NMT-I (NATO Training Mission – Iraq, 2011) tevékenységben, majd 2007 nyarán egy évig 15 fős keretszámmal fél éves időtartamra átvettük a MALT (Allied Joint Force Command Naples, 2010) vezetését.

A magyar honvédség a NATO missziókon kívül további szervezetek misszióiban is részt vesz, úgy, mint:

- Ciprus ENSZ Misszió (*UNFICYP*)
- Afrika – az ENSZ Nyugat-Szaharai Missziója (*MINURSO*)
- Grúzia – az ENSZ Grúzai Missziója (*UNOMIG*)
- Egyiptom, Sínai-félsziget MFO misszió.

Habár a híradásokban általában afganisztáni vagy iraki szerepvállalásról szólnak a hírek, mint ahogy a fentiekben leírtam, a magyar katonák nem csak ebben a két országban vesznek részt külszolgálatban, bár személyes véleményem szerint e két helyen vannak a legjobban veszélynek kitéve. Persze aki katonának áll, az nem munkát választ, hanem hivatást. A misszióban való részvétel (legtöbbször) önkéntes alapon történik, mégis úgy vélem, többet kell tudnunk nekünk, átlagembereknek ezekről a küldetésekről, annak anyagi és személyi vonzatairól. Ahogy olvashatták, az elmúlt években több száz katona szolgálta hazáját hazáján kívül. Mivel a személyi vonzatra megpróbáltam fényt deríteni, a továbbiakban szeretnék kitérni a különböző missziók különböző költség összetevőire, majd pedig ennek pszichikai hatásaira.

4. A NATO missziókra való felkészülés és azok végrehajtásának pénzügyi tényezői

Mint minden tagállamnak, Magyarországnak is részt kell vennie különböző missziókban, illetve ezek végrehajtásához komplex felkészüléseket, gyakorlatokat kell szerveznie a katonái számára. Ezekre jelentős anyagi támogatást kapnak az alakulatok a Honvédelmi Minisztériumtól, illetve a résztvevő nemzetközi erők is anyagilag hozzájárulnak.

A költség kihatások összeállításában egy erre szakavatott személyt, Vokla János alezredes Urat, a Magyar Honvédség Bakony Harckiképző Központ megbízott parancsnokának segítségét kértem, aki maga is több hazai és nemzetközi felkészítésben, valamint misszióban vett részt eddigi pályafutása során.

4.1. Mire és mennyit költ a Magyar Honvédség?

Ebben a fejezetben a 2011. évi CLXXXVIII. Magyarország központi költségvetéséről szóló törvény XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezete (2011. évi CLXXXVIII. törvény Magyarország Központi Költségvetéséről XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezet, 2011) alapján szeretnék átfogó képet adni arról, hogy milyen költségtényezőkkel kell számolnia a HM-nek beleértve a Magyar Honvédséget (a továbbiakban MH) is 2012-ben. Az következőkben megjelenő számok, adatok, mind e törvény alapján kerültek kiszámításra.

Az, hogy a Honvédelmi Minisztérium – ideértve a Magyar Honvédség katonai szervezeteit is – milyen pénzekből gazdálkodhat adott évben, mindig a Központi Költségvetéstől függ. Mivel ezeknek a szervezeteknek a feladatai közé tartozik többek között az ország függetlenségének, területi épségének, lakosságának stb. védelme, illetve a NATO és EU tagságunkból adódó feladatoknak a végrehajtása, fontos, hogy a központi költségvetésbe tervezésekor ezekkel is számoljanak.

Mint ahogy a 2012. évi költségvetési tervezeten olvasható, a Honvédelmi Minisztérium támogatási előirányzata 2012-ben 213 565,1 millió Ft-ban, az Országos Egészségbiztosítási Pénztártól befolyó bevétel 15 520,0 millió Ft-ban, a működéshez kapcsolódó bevételek 5 780,0 millió Ft-ban, a kiadási főösszeg pedig ezek összegeként 234 865,1 millió Ft-ban (a tervezett GDP 0,81%-a) kerül megtervezésre. A következő táblázat a rendelkezésre álló – tervezett – erőforrásokat mutatja.

1. táblázat:
A Honvédelmi Minisztérium tárca 2012. évi költségvetési javaslatának
cím/címelemenkénti illetve a fejezeti kezelésű előirányzatoknál főbb
területenkénti összegei

Megnevezés	Kiadás (millió Ft)	Bevétel (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)	Engedélyezett létszám (fő)
Költségvetési szervek (cím/alcímenként)				
1 Honvédelmi Minisztérium				
1/1 Honvédelmi Minisztérium igazgatása	5 035,7		5 035,7	523
1/2 Egyéb HM szervezetek	13 997,0	150,0	13 847,0	796
1/3 HM Fegyverzeti és Hadbiztos Hivatal	56 902,7	730,0	56 172,7	336
1 Honvédelmi Minisztérium cím összesen	75 935,4	880,0	75 055,4	1 655
2 Magyar Honvédség				
2/1 Honvéd Vezérkar közvetlen szervezetei	18 682,6	315,0	18 367,6	3 287
2/2 MH ÖHP és alárendelt szervezetei	96 143,8	3 500,0	92 643,8	16 187
2 Magyar Honvédség cím összesen	114 826,4	3 815,0	111 011,4	19 474
3 Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatok				
3/1 Katonai Felderítő Hivatal	8 193,1	20,0	8 173,1	578
3/2 Katonai Bizottsági Hivatal	2 146,6		2 146,6	227
3 Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatok cím összesen	10 339,7	20,0	10 319,7	805
6 MH Honvédkórház cím	20 994,5	16 385,0	4 609,5	3 493
Költségvetési szervek összesen:	222 096,0	21 100,0	200 996,0	25 427
8/1 Beruházás				
8/1/5 Központilag kezelt lakástámogatási előirányzatok	400,0	200,0	200,0	
8/1 Beruházás	400,0	200,0	200,0	0
8/2 Ágazati cél-előirányzatok				
8/2/1 Válságkezelő és békeműveletek keretében felajánlott alegységek (NRF és Battle Group)	100,0		100,0	
8/2/3 Társadalmi szervek támogatása				
8/2/3/6 Társadalmi szervek pályázati támogatása	62,0		62,0	
8/2/3/19 Társadalmi szervek támogatása	106,0		106,0	
8/2/5 Nonprofit korlátolt felelősségű társaságok támogatása	2 210,2		2 210,0	
8/2/25 Hozzájárulás a NATO Biztonsági Beruházási Programjához	3 689,0		3 689,0	
8/2/39/2 MH Szociálpolitikai Közalapítvány által ellátott feladatok támogatása	53,7		53,7	
8/2/40/1 Hozzájárulás a NATO költségvetéséhez	5 626,4		5 626,4	
8/2/40/2 Hozzájárulás az EU védelmi célú közös finanszírozású védelmi alapjához	500,8		500,8	
8/2/41 nemzetközi egyezményekben előírt kötelezettségek alapján kötbendő közoktatási megállapodás feladatai	21,0		21,0	
8/2 Ágazati cél-előirányzatok alcím összesen:	12 369,1	0,0	12 369,1	0
Fejezeti kezelésű előirányzatok összesen:	12 769,1	200,0	12 569,1	0
MINDÖSSZESEN:	234 865,1	21 300,0	213 565,1	25 427

Forrás: www.parlament.hu Letöltve: 2012.03.27.

A felhalmozási kiadások körébe tartozik az úgynevezett Hozzájárulás a NATO Biztonsági Beruházási Programjához, ami a tervezet szerint 2012-ben 3 689,0 millió Forint lesz. A felhalmozási kiadások között említi a törvény a beszerzések körében azt a 150,0 millió Forint ráfordítást is, ami az afganisztáni szerepvállalást érinti, illetve a NATO számítógépes védelmi programjához (NATO and cyber defence, 2011) való 100,0 millió Forintos hozzájárulás is.

A HVK közvetlen szervezetei alcím alapján nemzetközi feladatokra további 3 626,6 Millió Forint kerül megtervezésre, ami 2 327,1 millió Forint összegű devizajuttatásból és annak 627,4 millió Forint összegű járulékaiból áll össze.

2. táblázat:

A nemzetközi előirányzatok terhére történő feladatok ellátásának tervezett költségei 2012. évre

Feladatok	Végrehajtáshoz szükséges összeg (Millió Ft-ban)
Nemzeti támogatás	2 553,7
MH Katonai Képviselő Hivatal (Brüsszel) működése	406,6
Nemzetközi gyakorlatok és kiképzések	180,0
MH Nemzetközi Katonai Képviselő (Mons) működése	154,0
Afganisztáni szerepvállalás	117,6
MH Nemzeti Összekötő Képviselő (Norfolk) működése	105,8
KFOR Kontingens	68,0
UNFICYP	20,3
MFO	9,4
EUFOR század	5,3
Katonai megfigyelők	3,8
UNIFIL	2,1
Összesen:	3 626,6

Forrás: Egyéni szerkesztés www.parlament.hu

További kiadásként kell számolni a MH Összhaderőnemi Parancsnokság (a későbbiekben MH ÖHP) és alárendelt szervezeteinek tervezett kiadási főösszegével, ami 96 143,8 millió Forint, ebből költségvetési támogatás 92 643,8 Millió Forint, míg a bevételi előirányzat 3 500,0 Millió Forint.

Ebből a pénzből fedezik a szárazföldi és repülő csapatok, ellátó központok és egyéb szervezetek működését, fenntartását, továbbá a központi ellátás körébe tartozó készletbeszerzések, valamint a nemzetközi feladatok fedezete. Utóbbira – a

devizajuttatásokkal és járulékaival, valamint a logisztikai jellegű előirányzatokkal együtt – összesen 19 457,7 millió Forint került megtervezésre a következők szerint.

3. táblázat:

A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság és alárendelt szervezeteinek tervezett kiadásai a nemzetközi feladatokra 2012. évre

Feladatok	Végrehajtáshoz szükséges összeg (Millió Ft-ban)
Afganisztáni szerepvállalás	11 190,2
KFOR Kontingens	3 213,6
EUFOR század	1 489,7
Nemzeti támogatás	1 069,2
Gripen pilóták pótlólagos képzésének pénzügyi jellegű kiadásai	981,2
UNFICYP	547,6
Nemzetközi gyakorlatok és kiképzések	364,3
MFO	248,3
Afrikai szerepvállalás (EUTM Szomália)	135,5
Katonai megfigyelők	83,9
AN-26-os pilóták kiadásai	75,5
UNIFIL	22,3
Líbiai szerepvállalás	18,3
Cseh repülőhajózó képzés	16,1
Nemzetközi tanfolyamok	2,0
Összesen:	19 457,7

Forrás: Egyéni szerkesztés www.parlament.hu

Összehasonlításként az alábbi táblázatokon látható, hogy 2001 és 2008 között hogyan alakult a Honvédelmi Minisztérium és háttérintézményeinek valamint a Magyar Honvédség (a Honvéd Vezérkar és alárendeltjei valamint a szárazföldi, repülő és légvédelmi csapatok) költségvetése. A táblázatokat a Hadtudományi Szemle 2009/2/1. számában Taksás Balázs (2009) által leírtak alapján készítettem.

4. táblázat:
A Honvédelmi Minisztérium költségvetése 2001 és 2008 között

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Költségvetés (milliárd Ft)	50,9	68,1	64	68,2	66,6	64,4	84,6	119,8
Változás (előző év=100%)		133,8	94	106,6	97,7	96,7	131,4	141,6
A Tárca költségvetésének %-ában	21,46	24,48	20,43	21,88	21	21,75	26,05	37,46
2008-as árfolyamon (milliárd Ft)	74,1	94,2	84,6	84,4	79,5	74	89,7	119,8

Forrás: www.hadtudomaniyszemle.zmne.hu Letöltve: 2012.04.14.

5. táblázat:
A Magyar Honvédség költségvetése 2001 és 2008 között

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Költségvetés (milliárd Ft)	134,5	144,2	170,8	177,8	167,2	158	144	108
Változás (előző év=100%)		107,2	118,4	104,1	94	94,5	95,9	71,3
A Tárca költségvetésének %-ában	56,68	51,8	54,5	57	52,7	53,4	44,4	33,77
2008-as árfolyamon (milliárd Ft)	195,9	199,5	225,7	220	199,7	181,6	152,9	108

Forrás: www.hadtudomaniyszemle.zmne.hu Letöltve: 2012.04.14.

A táblázat adataiból kiolvasható, hogy amíg a Honvédelmi Minisztérium költségvetése 2008-ra több mint duplájára nőtt, addig a Magyar Honvédség költségvetése 2008-ra közel negyedével, több mint 26 milliárd forinttal csökkent. Erre az időszakban tehető ugyanis a sorkatonaság megszüntetése illetve a folyamatos elvonások, szigorítások is ekkor kezdődtek a honvédségnél, amik a mai napig is tartanak.

4.2. Gyakorlatok költségkihatásai

4.2.1. Módszertan

A Magyar Honvédség által közzétett hivatalos, 2012. évre vonatkozó költségvetési adatokat (2011. évi CLXXXVIII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről, 2011) figyelembe véve és forrásként felhasználva, tudományos munkám ezen fejezetében a világosan és egyértelműen meghatározható, a honvédelmi ágazat sokrétű és szerteágazó költségvetési irányzatait szeretném bemutatni. A költségek szakszerű összeállításában külső konzulensem, Vokla János alezredes Úr, a Magyar Honvédség Bakony Harckiképző Központ megbízott parancsnokának segítségét kértem és kaptam meg.

Úgy vélem, hogy a laikusok számára ezen hozzátétőleges adatok nem mondanak túl sokat, ezért kutatásom során külső konzulensemmel arra törekedtünk, hogy lényegesen kisebb szintre vigyük a „számmisztikát”, de mégis, a civil ember számára érthetőbbek és transzparenssek legyenek a különböző költségek.

Elgondolásom és kutatási területem ezen irányú része a missziós felkészülések és a kinti úgynevezett műveleti területen végrehajtott feladatok költségkihatásainak vizsgálatára irányul. Kutatásaim és a külső konzulensemmel való egyeztetésnek és folyamatos kapcsolattartásnak köszönhetően világosabbá tudom tenni, hogy egy missziós kontingens kijutásáig milyen széleskörű költségkihatások jelennek meg és mennyit kell elkülönítenie – de legalábbis terveznie – a Magyar Honvédségnek egy-egy missziós kontingens felkészítésére.

Figyelembe véve a Magyar Honvédségben kialakított missziókra vonatkozó alkalmazási készenlét (a feladatra történő teljes készenlét elérése, melyet követően a kijelölt missziós alegység átcsoportosítást követően képes feladatát elkezdni a műveleti területen.) eléréséhez szükséges felkészítéseket hazai és külföldi kiképzőbázisokon hajtják végre, annak érdekében, hogy a leghatékonyabban tudjanak dolgozni – szolgálatot ellátni – külföldön.

A költségkihatásokat egy fiktív létszámmal szeretném bemutatni, koncentrálni a felkészítési részre hazai viszonylatban, megközelítőlegesen költségkihatásokat figyelembe véve.

A Magyar Honvédségben valamennyi missziós feladatot ellátó és arra kiképzésre kijelölt alegység a felkészítést egységes szabályozók alapján hajtja végre, amely három

ütemet takar. Mindegyik ütemnek megvan a maga értelme és sajátossága, melyek részleteiben a következők:

- Az első ütemben a katonák az úgynevezett alapfelkészítést hajtják végre, melynek lényege – mint ahogy a nevében is benne van – az alap felkészítési feladatokra koncentrálni és ez az állomány helyőrségében kerül végrehajtásra. Időtartamát tekintve függ a missziós feladat jellegétől és a helyszíntől, háromtól hat hétig tarthat.
- A második ütemben az úgynevezett központi szak- és speciális felkészítéseket tartalmazza, mely a jellegtől függően különböző helyszíneken és időráfordítással kerül megrendezésre. Átlagosan négy-hat hetet terveznek a feladatok, kiképzések végrehajtására. Megjegyzendő – melyet említettem – hogy az időpont a kiképzés fajtájától függ – milyen speciális ismereteket kell elsajátítani.
- A harmadik ütem az összevont kiképzési feladatokat tartalmazza, mely azt jelenti, hogy a misszióra kijelölt teljes személyi állomány együtt van egy központi bázison és együtt hajtják végre a kiképzési feladatokat. Kötelékkiképzéseket hajtanak végre, melynek lényege, hogy a szituáció olyan, mint a kinti műveleti területen

A továbbiakban be szeretném mutatni a hazai felkészítés e három ütemtervét, fiktív létszámra és feladatokra szánt nagybani költségkihatásokat.

Elsőként elemezni és bemutatni kívánom az említett felkészítések első ütemében tervezett feladatok költségkihatásait. (A következőkben szakmai kifejezéseket is használok, melyek elkerülhetetlenek egy honvédelemmel, katonai missziókkal foglalkozó munkában).

4.2.2. Az I. ütem költségtenyezői

Az első ütem egyéni alapfelkészítés tartalmazza állományilletékes helyőrségben 3 héttel számolva. Tervezetten a felkészítés során végrehajtásra kerül az 1. és 3. számú lögyakorlatok és a 1/a kézigránát dobógyakorlat. A felhasznált eszközök, anyagok a következők:

- 1 sz. gépkarabély lögyakorlat: felhasználásra kerül katonánként: 19 db 7,62 mm 43M acm PSZ (1db=5 Ft.) és 8 db 7,62 mm 43M fj T-45 lőszer (1db=7Ft.). A számvetéseknek megfelelően az 1 sz. gépkarabély lögyakorlat költsége katonánként, **megközelítőleg 151 Ft.**

- 1 sz. pisztoly lögyakorlat: felhasználásra kerül lövőnként: 6 db 9mm Parabellum pi. lőszer (1db=49 Ft.). A 1 sz. pisztoly lögyakorlat költsége katonánként, **megközelítőleg 294 Ft.**
- 3 sz. gépkarabély lögyakorlat: felhasználásra kerül katonánként: 30 db 7, 62 mm 43M acm PSZ (1db=5 Ft.) és 10 db 7,62 mm 43M fj T-45 lőszer (1db=7Ft.). A számításoknak megfelelően 3 sz. gépkarabély lögyakorlat költsége katonánként, **átlagban 220 Ft.**
- 3 sz. pisztoly lögyakorlat: felhasználásra kerül katonánként: 14 db 9mm Parabellum pi. lőszer (1db=49 Ft.). A 3 sz. pisztoly lögyakorlat költsége katonánként, **megközelítőleg: 686 Ft.**
- Fontos kiképzési feladatként jelentkezik az 1/a kézigránát dobógyakorlat, mely során felhasználásra kerül katonánként: 1 db 96M NF támadó kézigránát (1db=7476Ft.) 1 db 43M vaktöltény (1db=33Ft.).
- A kézigránát dobógyakorlatot megelőzi egy előkészítő dobógyakorlat, amelyen felhasználásra kerül 1db 96M NF éles gyakorló kézigránát (1db=900Ft.).

Mindezeket kiszámítva az 1/a kézigránát dobógyakorlat költsége katonánként, **megközelítőleg 8 409Ft.**

Az első ütem felkészítéseinek egy része gyakorlótéren kerül levezetésre (lő kiképzés, tereptan, műszaki kiképzés stb.):

- A gyakorlótéren végrehajtott kiképzési foglalkozások és lövészetek idejére a feladat-végrehajtás ideje alatt, munkaidőben végrehajtásra kerülő felkészítés esetén ez az ebéd hányadot jelenti. (1fő=323 Ft.).
- Heti öt gyakorlótéren töltött napot feltételezve, katonánként **1 615 Ft.**
- Az állomány alkalmassági vizsgálati (továbbiakban AVI) szűrésre kötelezett. A szűrésre vezényelt állomány részére a napidíj illetményes (1 fő=460 Ft.). Az AVI szűrésre az állomány átlagban 250 kilométert utazik. 100 fő szállítása 2 darab autóbusszal (1 autóbusz fogyasztása 24L/100 Km) és 2db transzporterrel végrehajtható (1 transzporter fogyasztása 8,4 L/100 Km).
- 100 fő szállításához felhasznált hajtóanyag (gázolaj): 85L (1liter gázolaj ára 355 Ft.) azaz **100 fő szállítása hozzávetőlegesen 30 175 Ft-ba kerül.**

Természetesen, mint dolgozatomban elején kifejtettem a számvetések fiktív létszámmal és nem teljes részletességgel tartalmazzák a felkészítések spektrumát. Ennek megfelelően a számvetésem szerint **az I. ütem feladatainak 100 katonára vetített költsége:**

1 217 175 Ft. (100 fő*1.1870 Ft.+30.175 Ft.)

4.2.3. A II. ütem költségtényezői

A következőkben rátérek a felkészítések második ütemében várható költséghatásokra, melyek a központi és egyéni speciális- és szakfelkészítést tartalmazzák 4 héttel számolva.

A szakmai felkészítő tanfolyamok a következő szakbeosztásokba készítik fel az állományt:

- műszaki,
- híradó,
- informatikai,
- másodlagos vegyi-sugárfelderítő,
- egészségügyi,
- szakszerelői,
- gépjárművezetői,
- egyéb logisztikai szakbeosztások.

A második ütemben résztvevő állomány részére a más helyőrségbe történő vezénylés idejére az I számú élelmezési norma az illetményes. Általánosságban elmondható, hogy az állomány 30%-a más helyőrségből érkezik, míg a maradék 70% részére az I számú norma ebéd részhányada van előírva. (VI. számú norma = 827 Ft, ebéd részhányad 339 Ft.)

Ezek alapján 100 fő egynapi étkeztetése 48 540 Ft, az **étkeztetés költsége a II. ütem alatt összesen: 970 800 Ft.**

A szakfelkészítéseken való részvétel érdekében a katonák 1 500 km-t utaznak, egyes szállítóeszközöket (személygépkocsi, transzporter, autóbusz) feltételezve, körülbelül 230 liter hajtóanyag kerül felhasználásra, ami **80 000 Ft költséget jelent.**

A második ütemben kerül sor a gépjárművezetők szakfelkészítésére, vezetési gyakorlatok, osztályba soroló vizsgák végrehajtására. Az állomány 20%-a gépjármű vezető. Az üzemanyagárat 355 Ft/literrel számoltam.

A második ütem során különböző vezetési gyakorlatok kerülnek végrehajtásra, melyhez szükséges gépjárműállományt, és annak üzemanyagköltségét a következő táblázatokban részletezem.

6. táblázat:
Az 1. számú vezetési gyakorlat költségtényezői

Szükséges gépjármű		Km/fő
5 tj. személygépkocsi		20 km /fő
7 tj. tehergépkocsi		20 km /fő
8 harcászati jármű		20 km /fő
	Összesen:	400 km
	Összesen üzemanyag:	190 liter gázolaj
	Pénzbeli összeg:	67 450 Ft.

Forrás: Egyéni szerkesztés Vokla János alezr. kutatásai (2012) alapján

7. táblázat:
A 2. számú vezetési gyakorlat költségtényezői

Szükséges gépjármű		Km/fő
5tj. személygépkocsi		15 km /fő
7 tj. tehergépkocsi		15 km /fő
8 harcászati jármű		15 km /fő
	Összesen:	300 km
	Összesen üzemanyag:	142 liter gázolaj
	Pénzbeli összeg:	50 410 Ft.

Forrás: Egyéni szerkesztés Vokla János alezr. kutatásai (2012) alapján

8. táblázat:
A 3. számú vezetési gyakorlat költségtényezői

Szükséges gépjármű		Km/fő
5 tj. Személygépkocsi		12 km /fő
7 tj. tehergépkocsi		12 km /fő
8 harcászati jármű.		12 km /fő
	Összesen:	240 km
	Összesen üzemanyag:	118 liter gázolaj
	Pénzbeli összeg:	41 890 Ft.

Forrás: Egyéni szerkesztés Vokla János alezr. kutatásai (2012) alapján

9. táblázat:
Az 5. számú vezetési gyakorlat költségtényezői

Szükséges gépjármű		Km/fő
5 tj. személygépkocsi		120 km / fő
7 tj. tehergépkocsi		120 km / fő
8 harcászati jármű		120 km / fő
1 műhely gépkocsi		480 km
1 db mentő UNIMOG		480 km
	Összesen:	3 360 km
	Összesen üzemanyag:	1 490 liter gázolaj
	Pénzbeli összeg:	528 950 Ft.

Forrás: Egyéni szerkesztés Vokla János alezr. kutatásai (2012) alapján

10. táblázat:
A 6. számú vezetési gyakorlat költségtényezői

Szükséges gépjármű		Km/fő
5 tj. személygépkocsi		6 km / fő
7 tj. tehergépkocsi		6 km / fő
8 harcászati jármű		6 km / fő
	Összesen:	120 km
	Összesen üzemanyag:	58 liter gázolaj
	Pénzbeli összeg:	20 590 Ft.

Forrás: Egyéni szerkesztés Vokla János alezr. kutatásai (2012) alapján

A 100 főre (abból 20 fő gépjárművezető) vonatkoztatott vezetési gyakorlatok költsége: 709 290 Ft.

Nagyon fontos, hogy a II. ütem adminisztrációs hetében kerül végrehajtásra a külföldi missziót végrehajtó katonáknak költekező védőoltások beadásának I üteme. A beadott védőoltások megközelítő költsége katonánként: 38 000 Ft. **A védőoltások költsége 100 főre: 3 800 000 Ft.**

Számvetésem alapján a **II. ütem kiképzésének 100 főre számított megközelítő fiktív költsége: 5 560 090 Ft.**

4.2.4. A III. ütem költségtényezői

Végül rátérnék elemzésemben és bemutatnám az említett felkészítések harmadik ütemében tervezett feladatok költségkihatásaira. Mint már korábban említettem a III. ütem az összevont, úgynevezett kötelékkiképzés, melynek végrehajtására 6 hetet számoltam. Az állományt gyakorlótéren készítik fel, a III. ütemben az állomány részére a VI. számú élelmezési norma illetményes (1 fő=827 Ft.). **100 fő élelmezése 2 481 000 Ft.**

A III. ütem gyakorlatnak minősül, ezért az állomány részére a gyakorlati pótlék – 2.942 Ft/fő/nap – az illetményes, ez alapján **100 fő részére 30 napra** (6 hét, hetente 5 munkanap) **a gyakorlati pótlék összege: 8 826 000 Ft.**

A gyakorlat alatt az 1. és 2. számú különleges (békeműveleti) lögyakorlatok kerülnek végrehajtásra, amihez a következő anyagok, eszközök szükségesek:

- 1 sz. gépkarabély békeműveleti lögyakorlat: felhasználásra kerül katonánként: 12 db 7, 62 mm 43M acm PSZ (1db=5 Ft.)
- A 1 sz. gépkarabély békeművelet lögyakorlat **költsége katonánként, megközelítőleg: 60 Ft.**
- 1 sz. pisztoly békeműveleti lögyakorlat. Felhasználásra kerül lövőnként: 6 db 9mm Parabellum pi. lőszer (1db=49 Ft.)
- A 1 sz. pisztoly békeműveleti lögyakorlat **költsége katonánként, megközelítőleg: 294 Ft.**
- 2 sz. gépkarabély békeműveleti lögyakorlat: felhasználásra kerül katonánként: 24 db 7, 62 mm 43M acm PSZ (1db=5 Ft.) és 8 db 7, 62 mm 43M fj T-45 lőszer (1db=7Ft.)
- A 2 sz. gépkarabély békeműveleti lögyakorlat **költsége katonánként, átlag: 168 Ft.**
- 2 sz. pisztoly békeműveleti lögyakorlat: felhasználásra kerül katonánként: 13 db 9mm Parabellum pi. lőszer (1db=49 Ft.)
- A 2 sz. pisztoly lögyakorlat **költsége katonánként: 637 Ft.**

A különleges lögyakorlatok költsége 100 főre vetítve: 115 900 Ft.

A lögyakorlatokhoz hozzátevédnék még a következő költségek:

- A külső előadók költségei:
 - o Legalább 10 alkalommal alkalmanként 5 fő, az ő napidíjuk (460 Ft./fő), vagyis 23 000 Ft.

- A külső előadók utazására felhasználásra kerül kb. 1000 km, ami hozzávetőlegesen 31 204 Ft-ot jelent.
- A záró gyakorlaton részt vesz a MH Bakony Harckiképző Központ (Várpalota) Ellenerő százada 22 fővel 1 hét időtartamban. Részükre a VI. számú élelmezési norma és a gyakorlati pótlék illetményes. Az Ellenerő század költsége:
 - Élelmezés: 90 970 Ft.
 - Gyakorlati pótlék: 323 620 Ft.
 - Utazás: 25 560 Ft, **ami összesen: 440 150 Ft.**

A fenti költségek alapján az Ellenerő század és a külső előadók együttes költsége: 494 354 Ft.

Mindent összevetve a harmadik ütem költsége 100 főre kivetítve tehát hozzávetőlegesen: 11 917 254 Ft.

A katonák a gyakorlatok során beöltöznek, a saját tulajdonba kerülő (ISAF) ruházati anyagok értéke: 78 700 Ft/fő, illetve a III. ütemben kerül sor a védőoltások II. ütemének beadására is, amit 9 000 Ft/fővel számolhatunk. **A beöltözések és a védőoltások II. ütemének nagybani költsége 87 700 Ft/fő, ami 100 fővel számolva: 8 700 000 Ft.**

A misszióra való kiutazás időtartamára – a dolgozatom ezen részében egy afganisztáni misszióra való felkészüléssel számoltam, ami 2 napot vesz igénybe – az állomány ellátására a VI. norma kétszeresének (1 654 Ft/fő) megfelelő hidegtelep kerül biztosításra. **A kiutazás élelmezési ellátásának költsége 100 főre: 330 800 Ft.**

A dolgozatom e részében mindhárom felkészítési fázis fiktív, nagybani feladatait kutattam, mely során képet kaptam arról, hogy a kiutazó katonák – figyelembe véve a gazdaságosság elvét – milyen nagybani feladatokat hajtanak végre annak érdekében, hogy a legfelkészültebben csoportosíthatóak legyenek külföldre és ott teljes felkészültségben kezdjék meg, és hajtsák végre feladataikat.

Összességében úgy gondolom, hogy dolgozatok illetve kutatásom e részében egy átfogó hozzávetőleges képet tudtam adni arról, milyen költségkihatásokkal kell számolni egy hazai missziós felkészítés során.

A költségtényezőket figyelembe véve a számítások alapján megállapítható, hogy a hadműveleti területre történő kiutazás előtt **100 fő katona kiképzésének és felkészítésének megközelítőleges költségigénye összesen: 27 795 319 Ft.**

A következő táblázatban összefoglalva olvashatók a különböző gyakorlatokból összeálló költségtényezők.

11. táblázat:
100 fő katona kiképzésének és felkészítésének megközelítőleges költségigénye

Ütemek	Költségek (Ft/100 fő)
I. ütem lögyakorlatai	1 187 000
I. ütem szállítási költsége	30 175
I. ütem összesen	1217175
II. ütem étkezési költsége	970 800
II. ütem szállítási költsége	80 000
II. ütem vezetési gyakorlatai	709 290
II. ütembeli védőoltások I. üteme	3 800 000
II. ütem összesen:	5 560 090
III. ütem élelmezése	2 481 000
III. ütem gyakorlati pótlékai	8 826 000
III. ütem különleges lögyakorlatok	115 900
III. ütem MH BHK Ellenerő század költsége	440 150 ³
III. ütem külső előadók költsége	54 204 ⁴
III. ütem költsége összesen:	11 917 254
Beöltözések	7 870 000
Védőoltások II. üteme	900 000
Hidegélelem 2 napos kiutazásra	330 800
Beöltözések és védőoltások összesen:	9 100 800
Költségtényezők összesen:	27 795 319

Forrás: Saját szerkesztés Vokla János alezr. kutatásai (2012) alapján

³ Az összeg 22 fővel 1 hetes időtartammal került számításra.

⁴ Legalább 10 alkalmanként legalább 5 fővel került számításra

5. A missziók – érzelmi – hatásai a katonákra

A dolgozatom első két részében bemutatam a NATO általános felépítését, Magyarország viszonyát a Szövetséghez, a Magyar Honvédség költségkeretét 2012. évre, illetve egy katonai misszió költségtényezőit. Az úgynevezett „száraz számok” mellett érdekelt, hogy mi motiválja a katonákat a missziókban való részvételben, hogyan élnek meg a külszolgálatot, illetve mennyire figyelhető meg náluk érzelmi/értékrendi változás a hazatérésük után.

5.1. Módszertan

A Magyar Honvédség Bakony Harckiképző Központ megbízott parancsnokának engedélyével kutatást végeztem az ott szolgáló katonák körében, hogy megtudjam mennyire motiváltak egy külföldi misszióban való részvételre, mik a tapasztalataik, és miért vágnak bele egy cseppet sem veszélyes misszióba. A kutatáshoz készítettem egy kérdőívet, amely a 2. számú mellékletben olvasható, és véletlenszerű mintavétel alapján elemeztem a válaszokat.

5.2. A kérdőív értelmezése – Motivációk NATO missziókban való részvételre

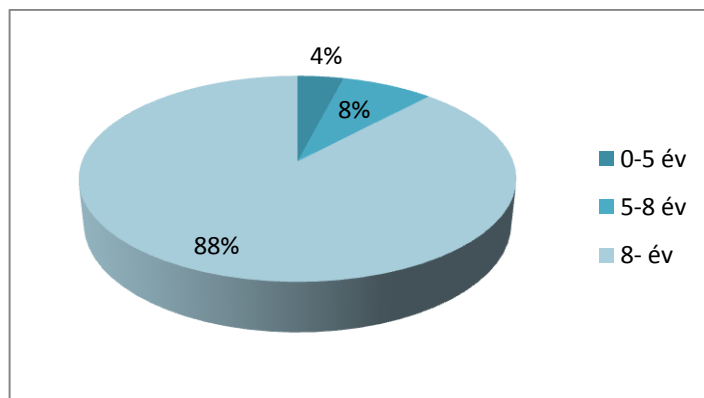
A kérdőívet a Magyar Honvédség Bakony Harckiképző Központ Várpalota (MH BHK) katonáival töltettem ki. A reprezentatív felmérésben 25 fő hivatásos katona vett részt, ami a teljes állomány körülbelül 10%-át teszi ki. Közülük 20 fő vett már részt külföldi katonai misszióban, 5 fő pedig nem. A válaszadót 5,5 és 12 hónap közötti időket töltöttek misszióban, átlagosan ez 6,72 hónapot jelent, ami egy háborús övezetben meglehetősen soknak számít. (Összehasonlítás képen az egy szemeszterre szóló ERASMUS ösztöndíj a szorgalmi időszakot tekintve 14 hét.)

A megkérdezettek 24%-a (6 fő) hölgy és 76%-a (19 fő) férfi, az átlag életkor 35 évre tehető, az átlagos születési év ez alapján 1977. Lakóhelyüket tekintve 20%-uk megyeszékhelyen, 52%-uk városban, míg 28%-uk községben vagy falun él életvitel szerűen. A legmagasabb iskolai végzettség szempontjából a megkérdezettek közül 1 fő technikumot, 8 fő szakközépiskolát, 3 fő gimnáziumot végzett, 3 fő felsőfokú szakképzésen vett részt, 8 fő főiskolai diplomával (BA/BSc) illetve 2 fő egyetemi diplomával rendelkezik.

Az következő oldalon található diagramok az eddig felsorolt a megkérdezettek szolgálatban eltöltött eddigi idejét, rendfokozatát, misszióban töltött idejét és helyszínét, egy esetleges következő misszióban való részt vevési hajlandóságát mutatják.

3. ábra:

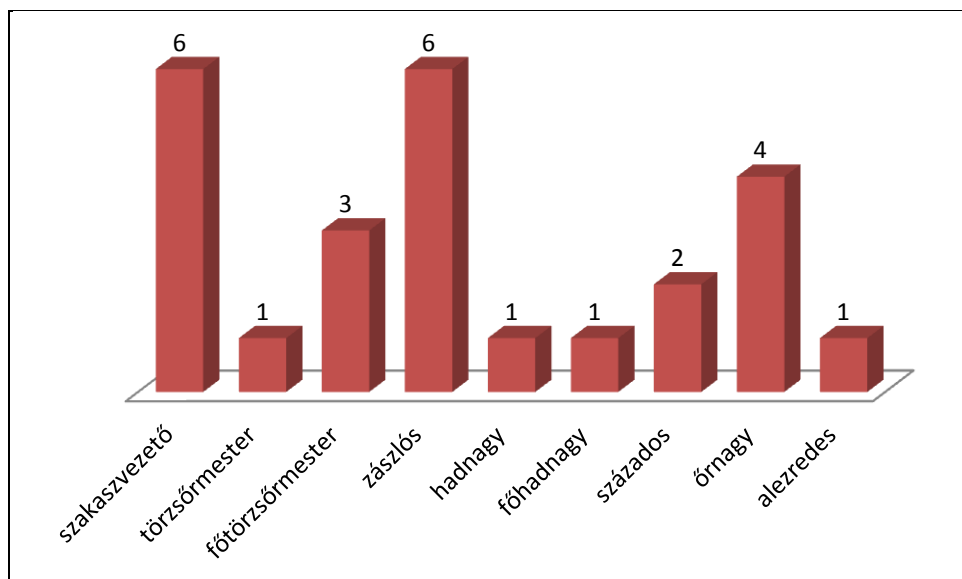
A megkérdezettek Magyar Honvédségben eddig eltöltött szolgálati ideje



Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás (2012) alapján

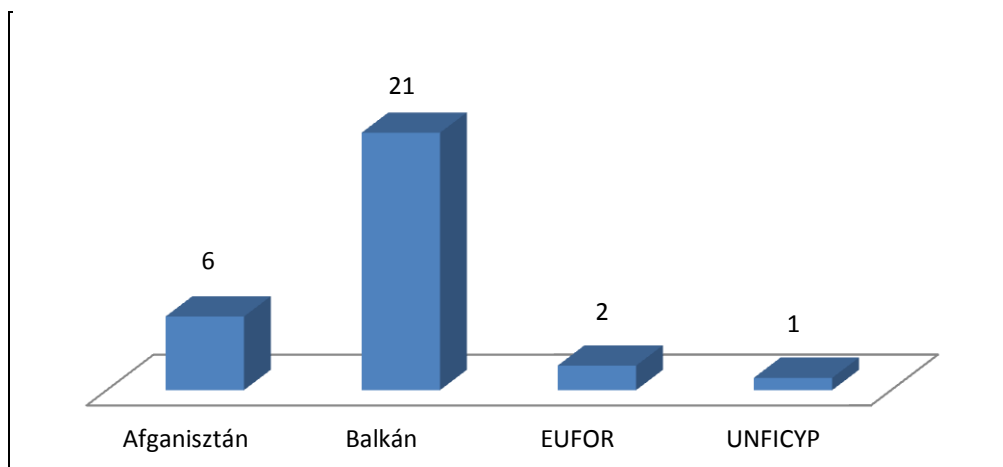
4. ábra:

A megkérdezett katonák megoszlása rendfokozat alapján



Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás (2012) alapján

5. ábra:
Missziós helyszínek, ahol a megkérdezettek szolgálatot teljesítettek

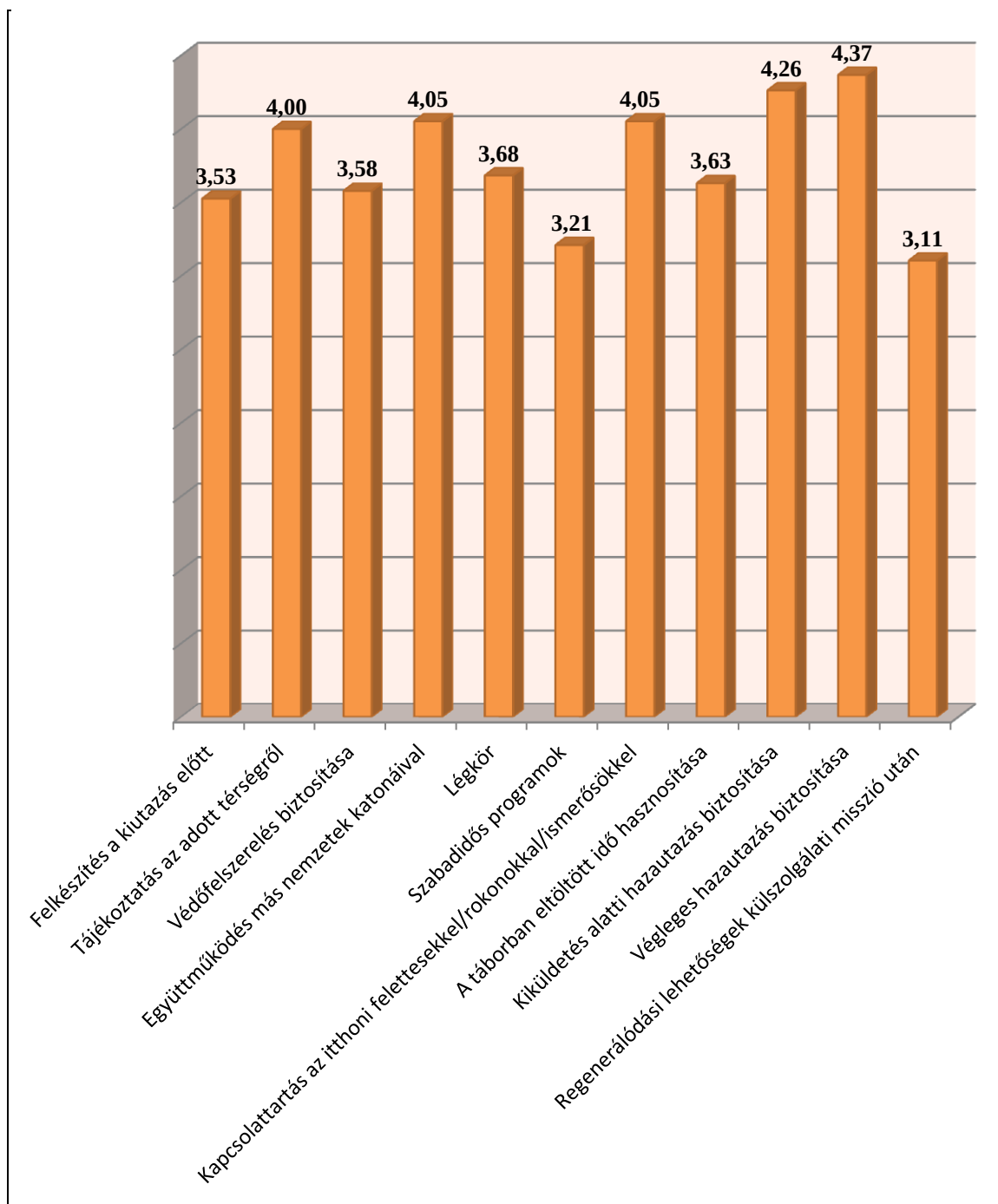


Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás (2012) alapján

A balkáni missziók alatt a kosovói, sarajevói illetve bosznia-hercegovinai KFOR és SFOR missziókat értem. A felmérésben résztvevők, ahogy a diagram is mutatja Afganisztánban 6-szor, a Balkánon 21-szer, EUFOR misszióban 2-szer illetve UNFICYP misszióban egyszer teljesítettek szolgálatot.

A következő oldalon található diagram a megkérdezettek tapasztalatai alapján mutatja be, hogy a katonák mennyire voltak elégedettek a misszióval különböző – a diagramon látható – szempontok alapján, egy ötfokozatú skálán mérve. (A legtöbb adható pontszám 5, a legkevesebb adható pontszám 1 volt a felmérés során.)

6. ábra:
A külföldi misszióban résztvevő katonák elégedettségének átlaga



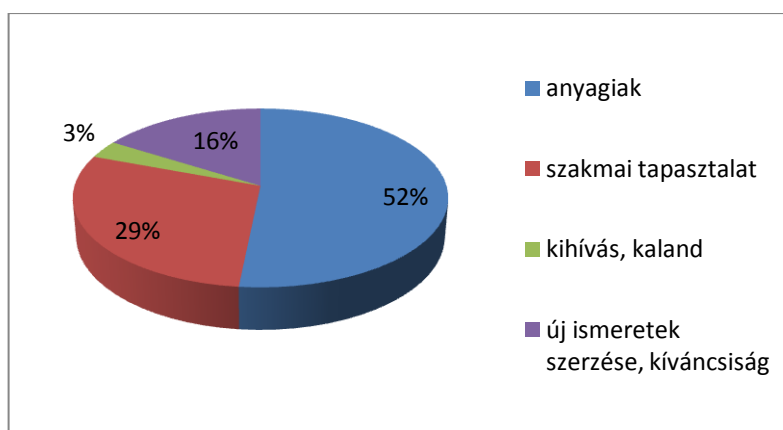
Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves (2012) kutatás alapján

Ahogy a diagramról leolvasható a felmérésben résztvevő katonák leginkább a végleges hazautazás biztosításával voltak megelégedve, az ötfokozatú skálán 4,37 pontot kapott, míg legkevésbé a külszolgálati misszió utáni regenerálódási lehetőségekkel voltak megelégedve, az 3,11 pontot kapott.

A diagram és a kérdőív alapján megállapítható, hogy ha csak a fenti szempontokat nézzük, akkor egy missziót 3,77 ponttal, azaz 75,406%-ra értékelték.

Az alábbi diagramon a megkérdezettek százalékos megoszlásában látható, hogy mi motiválja a katonákat egy külföldi misszióban való részvételre.

7. ábra:
Mi motiválja Önt egy külföldi misszióban való részvételre?



Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás (2012) alapján

Ahogy a diagramon látható, elsősorban anyagi előnyök miatt vállalják a katonák a cseppet sem veszélytelen katonai külföldi missziókat. Természetesen nem szabad általánosítani, minden katonánál nyilván más és más a motiváló erő. Az igazi kihívás, mint megtudtam, a katonaként való szolgálatellátás úgynevezett háborús övezetben.

Az, hogy kinek milyen elvárásai vannak egy adott misszióval kapcsolatban elsősorban személyfüggő, ám nagyban befolyásolja az is, hogy hová készül, illetve hogy először vagy sokadszor vesz részt kiküldetésben.

A megkérdezettek a következő szempontokat emelték ki a missziókkal kapcsolatos elvárásaik tekintetében:

- a lehető legbiztonságosabb körülmény megteremtése,
- megfelelő tájékoztatás, ellátás, felkészülés biztosítása,
- az állomány pihentetésének jobb biztosítása,
- legyen jobban emberközpontú,
- sportolási, kikapcsolódási lehetőségek biztosítása,
- az adott térség megismerésének lehetősége, akár kirándulásokkal is,
- több lehetőség szabadnapra,
- az elvégzett munkát jutalmazza megfelelően,
- nemzetközi szintű felszerelés biztosítása,

- az ellátás és a bérek NATO szintű fejlesztése,
- akik első alkalommal vesznek részt külszolgálaton több mentális felkészítést kapjanak,
- specifikus felkészítés az adott misszióra,
- lényegre törő felkészítés,
- a misszió belüli szükséges feltételek megteremtése,
- megfelelő munkakörülmények biztosítása,
- a családdal való kapcsolattartás lehetősége,
- lehetőség szerint mindenkinek megadni a lehetőséget a kijutásra.

Az elvárások mellett vegyesek a megkérdezettek missziós tapasztalatai, ami főként a helyszíntől és a kint töltött időtől, a szolgálati idő alatti események milyenségétől is függ. Nem lehet tehát összehasonlítani a missziókat, ahogyan az embereket sem, ugyanakkor az általános tapasztalatok a következők:

- a gazdasági válság, a pénzhiány érzékelhető a missziókban is (kevesebb szabadidős tevékenység, a kiküldetés alatti hazautazás már nem biztosított, az ellátás, a védőfelszerelés nincs a nyugat-európai szinten)
- a más nemzetekkel való együttműködés sokszor jobb, mint a különböző alakulatoktól való magyar katonák közötti
- a bürokrácia itt is érvényesül
- a nyelvtudás elengedhetetlen, ennek hiányában nem lehet vállalni egy missziót
- a családtól való távollét nehéz, de bírni kell
- habár (talán túlságosan is) alapos felkészülésben van része itthon a kiutazó magyar katonáknak, vannak dolgok, amikre nem tudnak felkészülni, ilyenek például a halálesetek
- folyamatos figyelem szükséges a misszió alatt
- az együtt szolgálatot teljesítő katonák között szorosabb kapcsolat alakul ki, jobban kiépül a bizalom, ami elengedhetetlen egy háborús övezetben.

A diagramok a már legalább egyszer külszolgálatot teljesítők válaszai alapján készültek. Azok közül, akik nem vettek még részt misszión (5 fő) 3 fő nem is tervezi a részvételt, míg a maradék 2 fő tervezi. A két fő (tishti rangban szolgálnak), akik tervezik egyrészt szakmai tapasztalatot, kihívást keresnek, más hadseregek működését szeretnék megismerni, másrészt anyagi okok miatt vállalnának el egy külföldi misszióban való részvételt.

5.3. Konklúzió

A kérdőív elemzése során úgy érzem bepillantást nyerhettem a katonák, különös tekintettel a misszióban már részt vett katonák érzéseibe. A kérdőívet kitöltők szinte kivétel nélkül azt mondták, hogy vannak dolgok, amikben megváltoztatta őket a misszió, természetesen teljes személyiségtorzulásról nem szabad beszélni, ugyanis a kint szolgálatot teljesítő katonák erős, stabil mentális és pszichikai állapotban vannak, fontos, szinte elengedhetetlen a kapcsolattartás lehetőségének biztosítás az itthoniakkal, ezáltal csökkenteni lehet a figyelemkiesést, koncentrációs problémák előtérbe kerülését.

A válaszokra adott kérdések, és pontszámok egyértelműen függenek attól, hogy hol teljesítettek katonai szolgálatot, mennyi ideig kellett kint tartózkodniuk, és milyen volt a kinti légkör, mennyire volt veszélyes helyzet, milyen feladatokat láttak el a katonák. Aki nyugodtabb időszakban volt külszolgálaton, az egyértelműen magasabb pontszámokat adott, mint az, aki éppen egy-egy nehezebb időszakban teljesített szolgálatot. Persze a helyszíneket sem lehet összehasonlítani teljesen objektíven, mivel a híradásokban is inkább az ottani háborús helyzetekről lehetett többet hallani.

Kutatómunkám során Vokla János Alezredes Úrtól megtudtam, hogy a misszióban való tevékenység önkéntes jelleggel működik, viszont ha a különböző beosztásokra nincs megfelelő számú jelentkező, akkor az állomány kijelölhető annak ellátására.

Fontos megjegyezni, hogy a misszióra jelentkezett katonáknak egészségügyi, pszichikai és fizikai (futás, fekvőtámasz, felülés) követelményeket kell teljesíteniük, csak ennek sikeressége után kezdődhet meg a kiképzési fázis, és még ezután sem teljesen biztos, hogy a katona kikerül külszolgálatra, csak ha az úgynevezett záró gyakorlatot is sikeresen elvégzi. Az alapelv: *„Legjobbnak lenni a legjobbak között”*.

Háborús körülmények között nehéz megfelelően teljesíteni, mégis, mivel katonák – és a katonaság hívatás, és nem munkahely – minden misszióban töltött idő alatt a csúcson kell lenniük, mivel nem csak magukért, hanem a velük szolgálatot teljesítő más katonákért is felelősséggel tartoznak. Ezzel a felelősséggel sok háborús film is foglalkozik, többek között – a rám nagy hatást tett – A bombák földjén (The Hurt Locker, 2008) című, hazánkban 2010-ben bemutatott alkotás is, ami jól mutatja, mivel kell szembenéznie egy missziós katonának.

6. Összefoglalás

Dolgozatom zárásaként összegzem a kutatásaim során szerzett tapasztalataimat. Mint ahogy a dolgozatom elején bemutatam a NATO egy összetett, a világ sok országára kiterjedő katonai szervezet. Tagjainak biztosít bizonyos előnyöket, ám a tagsággal járó kötelezettségeknek is megvan az ára. Gondolok itt a NATO költségvetésbe fizetendő összegekre vagy a kötelező NATO missziókra egyaránt.

Az hogy ennek a nemzetközi szövetségnek a tagjai lehetünk immár 13 éve rengeteg erőfeszítésébe került az akkori vezetésnek, ám véleményem szerint megérte, hiszen egy katonai szervezethez való csatlakozás és tagság nagyobb biztonságérzetet nyújthat az állampolgároknak, mivel tudják, veszélyhelyzet esetén van kire számítani. A kölcsönös segítségnyújtás egy ilyen rohamosan fejlődő világban elengedhetetlen, ahogyan a jó nemzetközi kapcsolatok, megítélés is.

Mint ahogyan a kutatásomból kiderül, milliárdos nagyságrendek állnak a NATO rendelkezésére a tagországok befizetései által, és ezt az összeget nem herdálják el, arra költik, ami talán a legfontosabb dolog a világon, a béke biztosítására, fenntartására és humanitárius segítségre.

A magyar katonák főként békefenntartóként és humanitárius segítőkként vesznek részt külföldi missziókban, de nem ritka, az életveszélyes körülmény, és a napi 24 órás védőfelszerelés viselése elengedhetetlen egy háborús közegben, ami a hangulatukra erősen rányomhatja a bélyegét.

A katonáktól sokszor hallottam, hogy katonának lenni nem munka, hanem hivatás. Úgy vélem, megfelelően bemutatam ennek a hivatásnak az „árát”, hogy mennyit kell nemzetgazdasági szinten költeni arra, hogy a NATO-ban teljesítendő feladatokat megfelelő szinten el tudják látni, a lehető legkevesebb személyi veszteséggel.

A kérdőíves kutatásból egyértelművé vált számomra, hogy azok az emberek, akik külföldön egy ismeretlen ország ismeretlen állampolgáraiért teljesítenek szolgálatot, nem csak ösztönösen, a kiképzés alatt megtanultakra hivatkozva végzik munkájukat, hanem igenis érző emberek, akik másokért kockáztatják az életüket.

Dolgozatomat egy Fekete István idézettel zárom: *„A katona nem azért van, hogy szúrjon, hanem hogy senki ne szúr hasson!”*

Irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom:

1. 2011. évi CLXXXVIII. törvény Magyarország Központi Költségvetéséről. Magyar Közlöny 161. száma. 2011. december 28.
2. Asmus, Roland D. (2003): *A NATO kapunyitása – Az új korszak és a szervezet átalakítása*. Zrínyi Kiadó. Budapest.
3. Demeter György – Turza Dezső – Vitray Tamásné (1999): *NATO Kézikönyv*. Stratégiai és Védelmi Kutató Intézet. Budapest.
4. Görög István (2011): *Mi a NATO? A Transzatlanti Szövetség bemutatása*. Honvédség és Társadalom Baráti Kör Székesfehérvári Szervezete. Budapest.
5. Hámosi Gergely (2002): Maratoni közvetítés. Forгатókönyvek Bosznia-Hercegovina helyzetének rendezésére, *Magyar Tudomány*. 2002/2. 144. oldal
6. Horváth József (2012): *Tradecraft Review: Periodical of the military National Security Service*. Special Issue, Budapest
7. Joó Rudolf (1999): *A NATO-tag Magyarország*. Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma. Budapest.
8. Makrai Tibor István (1999): *NATO Zsebkönyv: Tények, információk, tanácsok Brüsszelbe tartóknak*. Euroatlanti Stúdió Kommunikációs Kft. Budapest.
9. Mikó László (2005): *Misszióban jártam...In mission – Magyar katonai missziók*. Zrínyi Kiadó. Budapest.
10. NATO Office of Information and Press (2006): *NATO Handbook*. Public Diplomacy Division. Brussels.
11. Pintér Zoltán (1999): *A NATO-ról diákoknak*. Szalay Könyvkiadó és Kereskedőház Kft, Kisújszállás.
12. Valki László (1999): *A NATO: Történet, szervezet, stratégia, bővítés*. Corvina Kiadó. Budapest.

Internetes hivatkozások:

13. www.biztonsagpolitika.hu/documents/1291766875_NATO_Strat_Koncepcio_2010_hun_BSZK.pdf (2012.02.02)
14. www.biztonsagpolitika.hu/index.php?id=16&aid=1157 (2012.02.01.)
15. www.kormany.hu/download/0/7b/20000/magyarorszag_a_NATO-ban.pdf (2012.02.25.)
16. www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarorszag_a_NATOban/magy_szerep_afganisztanban.htm (2012.02.28.)
17. www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/NATO_dokumentumok/ (2012.02.18.)
18. www.menszt.hu/tudnivalok_az_egyesult_nemzetek_szervezeterol/az_egyesult_nemzetek_alapokmánya (2012.01.18.)
19. www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/Magyarorszag_a_NATOban/ (2012.01.30)
20. www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/kulkapcsolati_strategia/ (2012.02.02)
21. www.nato.int/docu/review/2006/issue1/hungarian/art3.html (2012.03.10.)
22. www.nato.int/docu/review/2006/issue1/hungarian/summaries.html (2012.03.12.)
23. www.nemethattila.hu/csatolmanyok/nemethattila_bizpolkern.pdf (2012.02.02)
24. www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2006/4/2006_4_25.html (2012.01.29)

Mellékletek

1. melléklet: A NATO tagországok



Forrás: www.physorg.com Letöltve: 2012.04.03.

2. melléklet: Az Észak-atlanti Szerződés Alapító Okirata⁵

Az Észak-atlanti Szerződés Washington DC, 1949. április 4.

E szerződésben részt vevő Felek, újbóli hitet téve az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljai és elvei mellett és megerősítve abbéli óhajukat, hogy minden néppel és kormánnyal békében éljenek;

elhatározva, hogy megőrzik a szabadságot, népeiknek a demokrácia, az egyéni szabadság és a jog uralma elvein alapuló közös örökségét és civilizációját;

elhatározva, hogy megőrzik a szabadságot, népeiknek a demokrácia, az egyéni szabadság és a jog uralma elvein alapuló közös örökségét és civilizációját;

megegyeztek a jelen Észak-atlanti Szerződésben:

1. cikk. A Felek kötelezik magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányának megfelelően minden nemzetközi viszályt, amelybe belekerülhetnek, békés eszközökkel, olyan módon rendeznek, hogy a nemzetközi béke és biztonság, valamint az igazságosság ne kerüljön veszélybe, továbbá, hogy nemzetközi kapcsolataikban tartózkodnak az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő, bármilyen módon megnyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől és erőszak alkalmazásától.

2. cikk. A Felek a békés és baráti nemzetközi kapcsolatok további kiszélesítéséhez azzal járulnak hozzá, hogy megerősítik szabad intézményeiket, biztosítják azoknak az elveknek jobb megértését, amelyeken ezek az intézmények nyugszanak és kifejlesztik a stabilitás és jólét előmozdítására alkalmas körülményeket. Arra fognak törekedni, hogy nemzetközi gazdasági politikájukban kiküszöböljenek minden ellentétet és bátorítani fogják a bármelyikük és valamennyiük közötti gazdasági együttműködést.

3. cikk. A jelen Szerződésben kitűzött célok hathatósabb elérése érdekében a Felek külön-külön és együttesen, folyamatos és hathatós önszegély és kölcsönös segítség útján, fenntartják és kifejlesztik egyéni és kollektív védelmi képességüket fegyveres támadással szemben.

4. cikk. A Felek tanácskozni fognak egymással valahányszor bármelyikük véleménye szerint a Felek egyikének területi épségét, politikai függetlenségét vagy biztonságát veszély fenyegeti.

5. cikk. A Felek megegyeznek abban, hogy egyikük vagy többjük ellen, Európában vagy Észak-Amerikában intézett fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintenek; és ennél fogva megegyeznek abban, hogy ha ilyen támadás bekövetkezik, mindegyikük az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 51. cikke által elismert jogos egyéni vagy kollektív védelem jogát gyakorolva, támogatni fogja az ekként megtámadott Felet vagy Feleket azzal, hogy egyénileg és a többi Féllel egyetértésben, azonnal megteszi azokat az intézkedéseket - ideértve a fegyveres erő alkalmazását is -, amelyeket a békének

⁵ www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/Biztonsagpolitika/NATO_dokumentumok/ (2012.02.02.)

és biztonság az észak-atlanti térségben való helyreállítása és fenntartása érdekében szükségesnek tart. Minden ilyen fegyveres támadást és az ennek következtében fogatosított minden intézkedést azonnal a Biztonsági Tanács tudomására kell hozni. Ezek az intézkedések véget érnek, ha a Biztonsági Tanács meghozta a nemzetközi béke és biztonság helyreállítására és fenntartására szükséges rendszabályokat.

6. cikk.** Az 5. cikk alkalmazása szempontjából egy vagy több Fél ellen irányuló támadásnak kell tekinteni fegyveres támadást

- a Felek egyikének területe ellen Európában vagy Észak-Amerikában, Franciaország algériai megyéi ellen, Törökország területe ellen vagy a Felek egyikének joghatósága alá tartozó, az észak-atlanti térségben a Ráktérítőtől északra fekvő szigetek ellen vagy a Felek egyikének hajói vagy repülőgépei ellen ugyanebben a térségben;
- a Felek egyikének fegyveres erői, hajói, vagy repülőgépei ellen, ha a fenti területeken vagy azokon kívül bármilyen más olyan európai területen tartózkodnak, amelyeken az egyik Fél a Szerződés hatálybalépésekor megszálló erőket tart fenn, valamint, ha a Földközi-tengeren vagy az észak-atlanti térségnek a Ráktérítőtől északra eső részében tartózkodnak.

7. cikk. A jelen Szerződés nem érinti és nem értelmezhető úgy, mintha bármi módon is érintené azokat a jogokat és kötelezettségeket, amelyek az Alapokmányból származnak azokra a Felekre, amelyek tagjai az Egyesült Nemzeteknek, nem érinti továbbá a Biztonsági Tanács elsődleges felelősségét a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért.

8. cikk. Mindegyik Fél kijelenti, hogy a közte és valamely más Fél vagy valamely harmadik állam között jelenleg érvényben lévő nemzetközi kötelezettség egyike sem áll ellentétben ennek a Szerződésnek a rendelkezéseivel, és kötelezi magát arra, hogy nem vállal semmiféle, a jelen Szerződéssel ellentétben álló nemzetközi kötelezettséget.

9. cikk. A Felek ezennel egy tanácsot állítanak fel, amelyben mindegyikük képviselve lesz, és amelynek feladata, hogy a jelen Szerződés alkalmazásával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozzék. A tanácsot úgy kell megszervezni, hogy bármely pillanatban gyorsan összeülhessen. A tanács a szükségeshez képest segédszerveket állít fel; nevezetesen azonnal felállít egy védelmi bizottságot, amely a szerződés 3. és 5. cikkei alkalmazásaként teendő intézkedésekre fog javaslatokat tenni.

10. cikk. A Felek egyhangú megegyezéssel a Szerződéshez való csatlakozásra hívhatnak meg minden más európai államot, amely képes arra, hogy elősegítse a Szerződés elveinek továbbfejlesztését és hozzájáruljon az észak-atlanti térség biztonságához. Minden ekként meghívott állam részesévé válhat a Szerződésnek, ha csatlakozási okiratát az Amerikai Egyesült Államok kormányánál leteszi. E kormány a Felek mindegyikét értesíti az egyes csatlakozási okiratok letételéről.

11. cikk. Ezt a szerződést a Feleknek saját alkotmányos előírásaiknak megfelelően meg kell erősíteniük és végrehajtaniuk. A megerősítő okiratokat, mihelyt lehetséges, az Amerikai Egyesült Államok kormányánál kell letenni, amely minden egyes letételtől értesíti a többi aláíró Felet. A Szerződés az azt megerősítő államok között életbe lép, mihelyt az aláíró államok többsége, közöttük Belgium, Kanada, Franciaország, Luxemburg, Hollandia, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok megerősítő

okirataikat letették; a többi aláíró állammal a szerződés megerősítő okirataik letételének napján lép életbe.

12. cikk. A szerződés életbelépését követő tíz év elteltével vagy bármely későbbi időpontban, a Felek, egyikük kérésére, a Szerződés felülvizsgálása céljából tanácskozni fognak egymással, figyelembe véve az adott időpontban a békét és biztonságot érintő tényezőket az észak-atlanti térségben, ide értve a nemzetközi béke és biztonság fenntartása céljából az Egyesült Nemzetek Alapokmánya értelmében kötött egyetemleges vagy regionális megállapodások fejlődését is.

13. cikk. A Szerződés életbelépését követő húsz év elteltével mindegyik Fél kiválhat a Szerződésből, éspedig egy évvel azután, hogy a felmondásról értesítette az Egyesült Államok kormányát. E kormány minden egyes felmondási okirat letételéről értesíti a többi Fél kormányát.

14. cikk. Ezt a szerződést, amelynek francia és angol szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok kormányának levéltárában kell elhelyezni. E kormány a többi aláíró állam kormányához hitelesített másolatokat juttat el.

** Hatályba lépett 1949. augusztus 24-én.*

*** Ez a cikk a Görögország és Törökország csatlakozásáról szóló 1951. október 15-én kelt jegyzőkönyvvel módosított szöveg. A cikk eredeti szövege a következő volt:*

"6. cikk. Az 5. cikk alkalmazása szempontjából az egy vagy több Fél ellen irányuló támadásnak kell tekinteni a fegyveres támadást a Felek egyikének területe ellen Európában vagy Észak-Amerikában, Franciaország algériai megyéi ellen, a Felek bármelyikének Európában állomásozó megszálló erői ellen, a Felek egyikének joghatósága alá tartozó, az észak-atlanti térségben a Ráktérítőtől északra fekvő szigetek ellen vagy a Felek egyikének hajói vagy repülőgépei ellen ugyanebben a térségben."

3. melléklet: Kérdőív a NATO misszióban való részvételről



Széchenyi István Egyetem
Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Gazdasági Elemzések Tanszék

Varga Dóra
Közzszolgálati BA
II. évfolyam

Kérdőív a NATO missziókban való részvételről

Tisztelt Válaszadó!

Varga Dóra, másodéves közzszolgálati szakos hallgató vagyok. A Tudományi Művészeti Diákköri Konferenciára készülő *A NATO csatlakozással járó kötelezettségek Magyarország számára* című dolgozatomhoz készítettem a kérdőívet. A kérdőív kitöltése önkéntes, személyes adatok nem kerülnek publikálásra. A kérdőív kitöltése körülbelül 30 percet vesz igénybe.

Köszönöm, hogy segítségével hozzájárul a munkám sikerességéhez!

1. Mióta szolgál Ön a Magyar Honvédségben?
 - a. 0-5 éve
 - b. 5-8 éve
 - c. 8- éve
2. Milyen rendfokozatban szolgál Ön a Magyar Honvédségnél?
 - a. őrvezető, tizedes, szakaszvezető
 - b. őrmester, törzsőrmester, főtörzsőrmester
 - c. zászlós, törzszászlós, főtörzszászlós
 - d. tiszt (hadnagy, főhadnagy, százados)
 - e. főtitiszt (őrnagy, alezredes, ezredes)
3. Részt vett már külföldi katonai misszióban? (Amennyiben a válasza nem, kérem, ugorjon a 7. kérdésre!)
 - a. igen
 - b. nem
4. Kérem, írja le, hol vett már részt külföldi katonai misszióban?
.....
5. Kérem, írja le mennyi ideig tartott a külszolgálati misszió?
.....

6. Kérem, értékelje 1-től 5-ig a következőket a misszióban tapasztaltak alapján:

Felkészítés a kiutazás előtt	1	2	3	4	5
Tájékoztató az adott térségről	1	2	3	4	5
Védőfelszerelés biztosítása	1	2	3	4	5
Együttműködés más nemzetek katonáival	1	2	3	4	5
Léggör	1	2	3	4	5
Szabadidős programok	1	2	3	4	5
Kapcsolattartás az itthoni felettesekkel/rokonokkal/ismerősökkel	1	2	3	4	5
A táborban eltöltött idő hasznosítása	1	2	3	4	5
Kiküldetés alatti hazautazás biztosítása	1	2	3	4	5
Végleges hazautazás biztosítása	1	2	3	4	5
Regenerálódási lehetőségek külszolgálati misszió után	1	2	3	4	5

7. Tervezi Ön (következő) misszióban való részvételt? (Amennyiben a válasza nem, kérem, ugorjon a 9. kérdéshez!)

a. igen

b. nem

8. Mi motiválja Önt egy esetleges külföldi misszióban való részvételre?

.....

.....

.....

.....

.....

9. Mi a tapasztalata, mennyiben változtatja meg egy külföldi misszió a katonák személyiségét, gondolkodását?

a. teljes mértékben megváltoztatja

b. vannak dolgok, amikben megváltoztatja

c. nem változtatja meg

d. nem tudom megítélni

10. Kérem, ha módjában áll, röviden írja le a tapasztalatait/elvárásait egy külföldi misszióval kapcsolatban!

.....

.....

.....

.....

11. Az Ön neme:

- a. nő
- b. férfi

12. Az Ön születési éve:

.....

13. Az Ön állandó lakóhelye:

- a. főváros
- b. megyeszékhely
- c. város
- d. község, falu

14. Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége

- a. általános iskola
- b. szakközépiskola
- c. gimnázium
- d. felsőfokú akkreditált szakképzés
- e. főiskolai diploma (BSc/BA)
- f. egyetemi diploma (MSc, PhD)